

Kazys Boruta

LAISVO VĖJO VALIA

Pirmoji knyga 1921–1925

LAISVO VĖJO VALIA

Laisvo vėjo valia drumstis,
žalio šilo – gausti.
Tai ir man negali niekas
gausti, drumst uždrausti.

Argi aš ne vėjas?
Argi aš ne šilas?
Tegyvuoja valia vėjo,
tegu skamba žalias šilas!

Vasarojui reikia vėjo,
reikalingas garso šilas.
Taigi tokių teisių turi
mano neramus troškimas.

Drumskit, vėjai, vasarojus,
aš jums drumsti draugas.
Aš drumsčiu tą žalią javą,
kur krūtinėj auga.

SU VIESULA IR SU MYLIMA

Nežinau, katrą pirma pamilau,
viesulą ar tave, mano mylima.

Bet dėl tavęs, o viesula!
Bet dėl tavęs, o mylima!
Einu gyvent beprotiškai pašėlęs:
– rankas ištiesęs mylimai,
– iškėlęs vėtrai vėliavas.

Tai šėlk su manim, viesula!

Mūsu keliai platūs, tiesūs.
Dainuok, o mano mylima,
jei vētroj žūtų tavo mylimas.

PAVASARIO PAVAKARIAI

I

Ali-alio! Pavasaris!
Iš žemės želmens kalasi,
o žydroje padangėje,
beržų viršūnėse,
pirmieji lapai sprogsta
pavakariop. Pats nežinai,
kas darosi,
širdy kažin kas noksta,
tik su džiaugsmu jauti,
kad šiandien, o gal ryt
suos žali beržai:
– Ali-alio!
Žaliuosim amžinai.

DAINOS APIE SVYRUOJANČIUS GLUOSNIUS

Antroji knyga 1925–1927

DAINA APIE SVYRUOJANČIUS GLUOSNIUS

Gluosniai! Gluosniai! Apie jus dainuosiu,
apie jus!
Gal ir aš rytoj svyruosiu,
vėjas kur papūs.

Viską. Viską priimu į širdį.
Širdis – prikrautas lig pakraigių kluonas.
Tiktai pro stogą žvaigždės dieną spindi
ir sruogom debesų dangus gauruotas.

Žinia, kad bus audra.
O mano kluono stogas
ne plieno, ne betono, bet šiaudinis.
Tai viesulai ulioti bus patogu, –
kiaurymė ant kiaurymės.

Seniai man tėvas, baisiai susirūpinęs,
graudžiai pranašavo mano liūdną galą,
kad būsiu aš kaip pantis susisukęs
ir niekad neišbrisiu vargo balos.

Tai kaip dabar prieš audrą atsispirti,
kai geležinis vėjas šiaušia kluono kraigą
ir jau prie šulinio nulaužė svirtį
bei atneša drožlių plieninį speigą?

O vėtra geležine! Vėtra!
Tu garvežys ant plieno bėgių!
Tai kaip apgint man tėvo žemės pėdą,
kad tėvui dėl sūnaus nebūtų gėda?
O tėvai, tėvai! Bepigu tau buvo
kaitinti prieš saulę sulenktąsias strėnas,
rausiant žemę dantimis kastuvo
ir buože daužant suverstas velėnas,
o man... Bandyk gi atsispirti,
jei viesula plieninė baigia griauti trobas
ir kartuves man rengia pas nulaužtą svirtį
bei gailiai žvalgos nulaužto kraigo žiogas.

Gluosniai! Gluosniai! Vakarop sutemus
išeisiu ten,
kur akys mato, neša kojos.
Gal rasiu šulinį, kur laimę kiti semia
ant degančios žaros žaibuojančio rytojaus.
O jei nerasiu... Nei degančios žaros,
nei šulinio ir nei šaltinio.
Tada. Ne kas tada. Mane apžios
dienos siaubo paskutinio.
Ir laimė bus. Neapsakyta laimė!
Jei, sugrįžęs ant tėviškės griuvėsių,
apverkt klaidas ir nuodėmes galėsiu,
kad priglaustų kaulus tėviškės šilainė,
ir –
jei ne gluosnių žalsvas kvapas

snūduriuos ant mano kapinyno,

tai bent skambės balsas atlasas
iš naujo geležies giesmyno.

PASISVEIKINIMAS SU KAMINAIŠ

Iš tolo kaminai. Išrėžytas dangus
juodąja giesme žemei.
Tai rūščiai žvalgosi į pievas ir laukus
naujų laikų mūriniai raganiai.

Gal būt, netoli ta diena, kada
tarp šitų kaminų prikaltas būsiu,
nes nauja diena
išeis liepsnodama iš mūro rūsių.
Todėl kol kas, kol jūsų vienas kitas,
pakelkim, kaminai,
mes draugiškai kepurę.
Jums aušta naujas geležinis rytas,
o kaimui giltinė
jau dairos pro pašiūrę.
Ta giltinė bendra
ir man, ir mano broliams,
kur brenda
vieškeliais klampiais
į rūstų kaminų rytojų.

Tai briskim, broliai,
briskim klampų kelią!
Gal ten ne kaminai, bet mūsų laimė žiūri.
Negaila bus, jei būsim rūmus radę,
kad griuvo kaime verkdama pašiūrė.

Tegu ji sau sugrius. Tegu užgrius mane
ir kapo nedabins lietuviškieji kryžiai.
Tų fabrių plieniniam pragare
išaugs nauji bernai, kovoti pasiryžę.

PADAVIMAS APIE GELEŽINĮ VILKĄ

Seni padavimai baisiai suplėkę
ir visai netekę bet kokio kvapo,
o man,
išlindus iš šiaudinės palėpės,
skersai tako
atsistojo geležinis vilkas,
tūkstančiais dantų čiaukši
miestas akmeninis,
aprūkęs ir pilkas.
Tai ką? Sakai, suėsi.
Na ką gi, pabandyk!
Gal ir pajėgsi,
tiktai dantų per daug man nešaipyk!
Sugrūsiu klumpes tau į gosere,
nors ir pakaustydam žabangom.
Ne taip seniai dar giriose žaliose
vilkus mes smaugėm savo rankom.
O jei ir pasisektų tau mane suėsti,
tai vis dėlto dar mudu pasirungsim.
Todėl, pernai,
kai eisite į miestą pėsti,
neužmirškite apsiauti klumpėm,–
jos gatvių grindiniu galingai dunda.

DAINA APIE GELEŽINĘ GILTINĘ

Toli. Toli paliko žalias takas,
kur išvedė mane į platų vieškelį.
O dar toliau tas žalsvas vakaras,
kur pavogė man tėviškę.

Tarpuvartėj tada pagailo kažko,
kad lazda spaudžiau rankoje kietai.
Nebeverčiau. Širdis bernų – ne vaško,
ne todėl žydi vartuose vargai.
– Sudie! – tariu, duris užvėręs, –
lūšna ir juodas duonos kepalas.
Ant vieškelio sapnavo gluosniuos vėjas
ir debesų nusvirę buvo skepetos.

Paskui dangus pajuodo
tartum varna,
ir kelio dulkės atsistojo piestu.
Pro gailiai verkiančias liktarnas
nakčia aš atėjau į girią akmeninę –
miestą.
Dar nemačiau tokios aš girios!
Giria betono.
Tramvajų, automobilių kaimenė.
Ant juodų kryžių sukryžiuoto fono
reklamiškai šnairuoja giltinė.
Po girių baubia geležiniai buliai,
akis išdegę ir pametę gėdą.
Maurojimu visus kampus užgulę,
kad smilkiniuose spiegia, rėkia, gieda.

Taip gaila Lietuvos laukų ir pievų,
o dar gailiau trisieksninio botago.
Giria geležinė!

Aš – jaučių dievas,
negi atklydau ieškoti savo galo?
Myliu aš bulių. Myliu žalmargę karvę.
Patinka man galvijų tvarto kvapas.
Tai negi aš galiu pakęsti miesto smarvę
ir mano palšių surogatą?
Jaučiai mano!
Palšiai ir šėmargiai!
Raliuotųjų galvijų kaimenė!
Vargu sugrįšiu aš. Ir arsim vargiai.
Pasmaugs mane gal miesto giltinė.

DAINA APIE PATIESTAS KOJAS

Tai ką. Gal ir patiesiu gatvėje kojas,
užguitas miesto triukšmu.
Bet arklys dar piestu atsistoja,
prieš griūdamas po vežimu.

Paskui, kaip pievos prieš naktį,
žalsvosios akys migla tavaruos.
Išlipęs vežėjas atsegs plėškės sagtį

ir vienu arkliu toliau nuvažiuos.

Arklys paspardys kanopomis plentą
ir, kojas užvertęs, sustings.
Paplentėje, vakarui temstant,
gaujos šunų susirinks.

Skalins šunes po visą paplentę,
džiaugsis, kad griuvo arklys.
Kiekvienas – kas šlaunį, kas mentę –
po pievas, laukus išstąsys.

Rudenio lietūs nuplaus bėrio kaulus,
žemėmis žagrė artojo apvers.
Tik man tos laimės niekad nesulaukti,
skersgatvių vėjai mane apverks.

DAINA APIE KLYKIANČIĄ VARNĄ

Miglos. Liktarnos. Skersgatviai, gatvės.
Klykianti varna ant juodo dangaus.
Kaip man nešaukti žaliosios jaunatvės,
perkūnijų vėtros užimo smagaus?

Oi varna, varna! Kokia negerovė
mudviejų riksmą iš girios žalios
ant suodino miesto padangės pakorė,
kuriai nesulaukti rytinės žaros.

Klaidžios gal šviesos, palaidos, rainos,
ligota, nudryžus pašvaisčių dėmė,
ir – aš, paklydęs bernas iš kaimo,
tu – žalių girių juoda duktė.

Oi varna, varna! Sese juodoji,
koks gi velnias čia nešė tave?
Čia tau ne tėviškės mano žalioji
ošianti, užianti vėtroj giria.

ūžia ir čia. Tik ne girių užimas,
staugia viršūnės juodų kaminų.
Plienas į kietąjį akmenį trinas,

tūkstančiai čiaukši betono dantų.

Oi varna, varna! Pro rūkstančius bokštus
tu neišlėksi niekad niekada.
Pro suodžius ir dūmus tave iškošus,
būsi nė varnos juodos neverta.

DAINA APIE DVYLIKA LIŪDŲ VALANDŲ

Dvylika skalina laikrodžio kalės.
Triukšmas atplaukia siaurąją gatvę.
Mėnuo suguro į kampą sušalęs,
skeveldrose mėnesio stoviu kampe.

Vakaro sutemos liūdesį sūrų
lieja srovėmis liktarnų ugnies.
Veltui, oi veltui sustojai prie durų,
kur niekas į vidų tavęs nepakvies.

Gera. Oi, gera. Tylėti. Nekeikti.
Stulpą liktarnos paremti pečiais.
Nėra kur bėgti, skubėti nei eiti,
galima viską pasiūst po velniais.

Gera. Oi, gera. Užmiršti pasaulį.
Taip, kaip pasaulis užmiršo tave.
Per daug nusibodo man spjaudytį į saujas
ir stumdomam būti kaip laiškui pašte.

Dvylika skalina laikrodžio kalės,
dvylika mano liūdų valandų.
Gal susidaušiu kaip mėnuo sušalęs
džiaugsmui dvylikos miesto šunų.

DAINA APIE LIŪDŲ GALĄ

Liūdnoka, per daug jau liūdnoka
švilpesio mano daina.
Nejaugi būt kaimo bernioką
pakandus priemiesčių šalną?

Gatvių ir skersgatvių tyruose
lyg būtų paklydus dūšia.
O kaime!
Kaip saulės tavęs pasiilgau,
gyvent be tavęs man kančia.
O tau... Kas, kad valkata vienas
švilpauja miesto gatve,
vėliau kur sukniubęs
prie cemento sienos,
mini kaip dingusią laimę tave.

Lik sveikas. Sudievu. Lik sveikas.
Sugrįžti atgal negaliu.
Tik vėjas iš skersgatvių draikos
kaip bernas po pievas rasotas dalgiu.
Tada man palangėje liepos žydėjo,
už lango, ties vartais, graži mėnesiena,
o vieškelio gluosniai viliojo piovėją
į tolimą, užiantį miestą.
Per dieną surūkę dirbtuvių kazarmos,
mašinos, ratai ir liūdnos sirenos
išplėšė be gailesčio dovanas kaimo,
žymes ištrynė nakties mėnesienos.
O kaime!
Tu peilis, man smeigtas į strėnas.
Armonikos graudūs liūdesiai ant gonkų
svaigina kaip vėjas
nuo vos suverstųjų velėnų
vasaros vakarą tvankų.

Lik sveikas. Dabar per vėlu jau
tave prisimint prie elektros liktarnų.
Tarp riksmo gatvės ir dirbtuvių
jau aš nebe kaimiškas bernas.

Tyli mėnesiena akyse dar liūdi,
nors ir įdubus į tamsią bedugnę.
Kas dieną suduoda po naują smūgį
į kaktą gatvių kūjai atgrubę.

Liūdnoka. Liūdnoka. Liūdnoka
švilpauti miesto gatve.
Nejaugi todėl, kad vėlokai
iš darbo grįžtu vakare?
O gal, kad tave čia, Tamara,

gatvėj sutikau per vėlai?
O gal, kad paniuręs bulvaras
jau rėdos kaštonų žiedais?

Tik man tavo lūpos per šaltos,
nėra jose saulės kaitros.
Čigone, čigone, kuo kaltas,
jei mėlynos gyslos ant mano kaktos
ir vakaro rūkas Dunojaus
lyg kyla nuo lūpų tavų.
Čigone! Čigone! Dabar sužinojau,
kad mudu pražuvę abu – – –

Nekelk man kortų, jauna čigone.
Nenoriu nieko, negaila nieko.
Verčiau primink man krantus Dunojaus,
kur vėtroj plėšos žalioji liepa,
kur vasarojus pavėju siūbuoja,
kur mudviejų liko žalia jaunatvė.
Tegu čia mudu abu prapuolę.
Tegu surijo mus miesto gatvės.
Bet visgi... Tavo akyse lyg šlama
liepa ant melsvo Dunojaus krantų.
Ne visą tave dar suėdė reklama,
tarp nuteptų lūpų dvi eilės dantų.
Ir mano širdies padugnėse dar liko
gelsvojo lino melsvasis žiedas.
Nors šalnų šaldė, nors speigas krito,
bet ten, širdy, mėnesiena vis klieči.
Todėl išburk man, jaunoji čigone,
atversk dar kartą kaladę kortų,
kaip keletą lapų gyvenimo braukti,
kad būčiau vėlų vakarą
ir sau –
ir tau –
savas, o ne svetimas – – –

Dabar aš ne kaimo berniokas,
žemyn jau nusviro galva.
Todėl tik tokia liūdnoka
švilpesio mano daina.

Sudaužki tu savo gitarą,
težūva, kaip tu pražuvai.
Tamara, brangioji Tamara,

vai kurgi tada tu buvai,
kai dvidešimt vasarų bernas
švilpavo baro varsna.
Nejaugi tada,
o Tamara,
nupirko tave karčema?

Lik sveika. Sudievu. Lik sveika.
Dabar jau tikrai per vėlu.
Vėjas iš skersgatvių dvelkia,
kur žuvom ne vien mudu du.

Ir liepa ant kranto Dunojaus
nusviro pakalnėn nakčia.
Neverki, jaunoji čigone,
graudu juk ne vienai tau čia.
Daina ir manoji liūdnoka,
kaip šypsena tavo dantų.
Lygiai mums miestas užmoka,
ir aš taip pražuvęs, kaip tu.

Negrįši jau tu ant Dunojaus
žaliųjų, gėlėtų krantų.
Ir man nekvepės vasarojus
tarp suversto baro vagų.

DAINA APIE GATVIŲ MYLIMĄJĄ

Taip. Tokių moterų tūkstančiai.
Pilnos karčemos, gatvės, kavinės.
Bet kodėl man ta taip rūsčiai
įsmigo į širdį,
kaip į pavasario žemę noragas plieninis?

Rodos, nei aš ją pažįstu, nei ką.
Rodos, ji man visai svetima ir tolima,
Bet negaliu pasakyt – lik sveika,
ji man brangesnė,
nei mane pagimdžiusi motina.

O ją netgi motina su meile neaugino,
tik gatvė pamotė glostė jos plaukus.
Jos meilę ir nusivylimą

bulvarai žino,
o paskui karčema mylavo susiraukus.

Ir aš ją sutikęs buvau ne kartą,
kai ji stovėjo ant gatvės kampo,
tik man širdis baisiai apkarto,
kai pamačiau,
kaip jaunystę begėdiškai tampo.

Dažnai naktimis nusivylęs klajojau, –
ir man buvo kritę į akį
krūtų jos noragai,
nors ir žinojau –
nebežaliuoti į purvą apverstai vagai.

O jūs neieškokit čia biografijos,
seniai išpažinties buvau paskutinės.
Pasenęs dievas manęs net sarmatijos,
kuriam galui keiksmas
to pienburnio liežuvis sutinęs.

Tai ir neklauskite, kur čia tragedija,
kur čia poemos sumegztas mazgas.
Aš spjaudau žodžių visa artilerija
ir pilu ant galvų
kaip iš kibiro pamazgas.

Prakeikiu aš jūsų biržas ir rinkas,
bažnyčią, moralę ir visą paguodą.
Negaila man būtų viską išsprogdinti,
kur meilę
ir kūną, ir sielą parduoda.

DAINA APIE NERALIUOTĄ KARVĘ

Rankos moterų man buvo vergija,
todėl eilėraščių
joms niekad negailėjau.
Tik tai, kuri širdy kaip lelija,
aš nė vienos dainos dar nesudėjau.

Žodžiai tie, kur buvo susidėję
josios garbei,
visokios šventos nusidėjėlės
be gailesčio suardė.

O galop ir žodžių man pritrūko,
nes kitos moterys
ir guldavo –
ir keldavo –
ant mano šventvagiškų lūpų.

Oi tu, mano karve neraliuota!
Girioje paklydau, tavęs beieškodams.
Klykia kuosas, šaukia ir apuokas,
kad galą gauti mano grobams.

Nebaisu man galą gauti, kuosas!
Iš girios neišeiti nebaisu, apuoke!
Vis tiek – gyventi aš neliuosas,
laisvai beržiniai vėjai
apie galvą suokia.

Vis mykia ausyse man ta žalmargė,
kiekvieną žingsnį seka žalos akys.
Oi, ar tik aš ne todėl pavargęs
ir visiems dantis atstatęs – – –

Kurgi tu, nelemta mano žaliaake?

LAIŠKAS IŠ KAIMO

Oi, jei būčiau žaliojo beržo metais neužmiršęs ašarų,
tai gal šiandien niekas iš mano lūpų negirdėtų
tų rūščių žodžių,
kurie į rinkas, į aikštes prašos,
nes jiems ankšta – jiems maža pastogėse vietos.

Gal ne kartą verkčiau tarytumei beržas,
užlaužęs rankas apie nulenktą kaklą,
kad giltinė ant mano slenksčio beldžias
ir šaltis –
toks bjaurus,
toks nepavasariškas –

šlapia mazgote perbraukia kaktą.

Dažnai. Labai dažnai. Pavargęs kaip nuo žagrės
žiūrėjau pro dulketą langą miestiškos padangės,
kur riebios reklamos žvaigždės tingiai rangės,
o apačioj –
ne kartą gundė alkana gatvė –
pravert palėpės langą,
atsikvėpti
ir –
nuo dešimto aukšto
savo galvą į gatvių bruką tēkšti.

O taip. Neslėpsiu savo gėdos.
Seniai jau iš dirvonų
ir nuo žagrės esu atplėštas,
ir delnas mano tarsi pono
seniai guzuotas buvo ir pūslėtas.
Tiesa. Aš proletaras
Ant sudulkėjusių lentynų
didžioji smegenų dirbtuvė,
kur kelios kapos knygų
ir dulkių eilės šalia jų sugulę
bei pelėšiai kvepia gražaus šimtmečių desėtko,
kur, žinia, ir aš suplėkau.
Berniška dūšia
kasdien daugiau apdulksta,
ir mano širdies teatras
per dažnai vaidina dramą,
kur verkia gailėsiu
pavakarės liūdna piemenė – – –

O vakar brolis rašė laišką.
Taip mielas raštas to, kurio ranka
lengviau nuvaldo žagrę, negu plunksną.
Kreivų raidžių eilė kaip kaminas,
plačiai pravėrus burną,
žaliųjų dūmų kamuoliais
į vakaro sutemusią palėpę rūksta.

Rašo jis:

– Jau suvertė pavasariui ant strėnų
pirmą riebią vagą,
pūdymų pašonėse putoti taškosi upokšniai,
žalias kaimas pučia maištui ragą,
ir pavasariniai vėjai pro pakraiges šniokščia.

Toliau ir brolio laiške žinios liūdnos,
kad: –

– Tas gluosnis,
kur žaliavo palei kluoną,
jau nugriuvo
ir kad vakar antstolis
išvedė iš tvarto karvę,
be to, dar bernus areštavo,
kur kunigą per mitingą apstumdė,
O motina senatvėje nusviro
kaip šulinio prie svirno svirtis,
kai vėjas pučia. Žaliuoti pradeda
jau pievose velėna,
tačiau nebėra ko išvest iš kūtės.
Truputį gaila. Pikta. Ir galvą skurdas ėda.

O mielas, mylimas! Kad taip ir aš galėčiau,
kai dvelkia nuo rasotų pievų vėjas,
suplot per kaklą tavo bėriui
ir plėšti vėją –
suverst lig priešpiečių velėnų marią!

O vakare... Per velnią būt smagu,
kada klausytume, ant gonkų atsisėdę,
nutilus vakarui,
užsnūdus senam gluosniui,
tiktai mėnuliui grojant smuiku –
operos šunų, varlių kvarteto
ir panašių daiktų,
kurių pro miesto atmosferą tvankią
sunku išgirsti kad ir kaimo bernui,
kaip ir man nelengva
suuosti dūmus tėviškės padangės.

PASKUTINĖ IŠPAŽINTIS

Gana! Užteks! Ant kryžkelių gal aš
siūbuoju,
vėtromis rankas palaužtas,
todėl laiku numesiu nuo pečių naštas,
kol niaukiasi naktis prieš aušrą.
Sunku. Ant dūšios man sunku.
Iš skausmo net širdis sutino.
Ar ne todėl ir po naštom klumpu

ir visas lyg iš švino.

Didžioji nuodėmė nebus man atleista,
ir atleidimo gal aš nemaldausiu.

Vis tiek, ar virvė, ar kulka,
o galą gausiu.

Raudos manęs papieviai,
ir gailiai verks po kryžiumi mama,
bet man – tikram bedieviui –
kryžiuotis jokia naujiena.

Nebus juk paslaptis,
kad aš –

ant kryžkelių atstoju Kristų,
kad akys dvi – kad dvi akis –
ant kelio purvino, išmalto ir duobėto
kaip žvaigždės degančios nukristų.

O motina man sakė dar kadaise,
kad aš – apgesusi anglis ant žaizdro.
Taigi mano dienos greitai pasibaigsia.

Taigi nepaslėpt man mano žaizdos.

Pirma žaizda delnuose atsivėrė,
kai netekau aš pievų.

Jas dievas dėl manęs sutvėrė,
o aš atsižegnojau ir nuo jų, ir dievo.

Toliau. Ne kas toliau.

Tik mano gatvėje kraštų nebėra.

Yra tik aštrios tartum peilio briaunos,
kur kraujas bėga,
žaizdos kiauros.

Bet nieko aš nekeikiu. Nieko.

Tik viduriu. Vis viduriu. Į patį vidurį.

Tai mažmožiai,

kad atriekiu kasdien savęs po riekę,
ir smulkmenos,

kad mano rankos niekas nebeprituri.

Atsimenu. Buvau kadaise bernas.

O bernas moka išsijuosti.

Todėl gal neprisidengs manęs joks skvernas
ir neužriš akių –
gatvių prijuostė.

Gatvės! Gatvės! Gatvės dega
mėlyna elektriška reklama.
Tartum negala

akis užgriuvo miesto panorama.
O akys – ne prekyba,
akys –
veršio treigio,
kai ašmens žiba – peilio.
Gaila. Veršio gaila.
O veršiui gal ir ne savęs, bet pievų.

Taip, kaip man galvoje gal neblaiva,
sakant pirmą kartą jums sudievu.

DAINA APIE PADUGNES

Dažnai kartu, kas padugnėse esti,
kai palaužtos jaunystės riksmas lieka.
Dantų griežimo gatvėj nebegali pakęsti,
nes širdyje kaip peilis atsiliepia.

Tačiau... Seniai atprato verkt širdis,
ji trankos kaip metalas kietas.
Žinia, kad ji – širdis nebe širdis,
tik – kalvėje iškaltas plienas.

Žinau, dėl ko kovota ir kentėta,
ir žliumbti per vėlu, ant stalo apsikniaubus,
kai širdgėlos visi keliai subėga
į vieną širdį, dangui apsiniaukus.

Todėl rytoj, kai karsite mane,
tai sukit stipriai, drūčiai virvę,
nes varpinės skambės visam mieste
ir šunes staugs pakampėse įširdę.

O šiąnakt, vakarop, gražiai pašalę,
ir šaltis veržiasi pro mano langą
Todėl ir kalės liaukit skalinę,
nes aš tikrai neužmokėsiu už reklamą.

DAINA APIE NULAUŽTĄ GLUOSNĮ

Nebelauki – nesulauksi. Nebegrįšiu.
Ar atsimeni pakluonėj žalią gluosnį?
Jį nulaužė žalios vėtros lyg netyčia,
ir, nulūžus žaliai gluosniui, tu dainuosi.

Nebeverksiu, nesimelsiu. Nesiguosiu
Tegu laužias į padangę laisvas sparnas
Ties viršūne, ties žaliaja žalio gluosnio
tegu krunksi, tegu sukas juodas varnas

PAVIEŠKELĖS GLUOSNIŲ DAINA

Pavieškelėje gluosniai nepažino
ir nusigrįžo tartum svetimi.
Ar ne todėl man kojas surakino
ir duobės vieškelio sustojo kertėmis.

O vieškeli! Kodėl tu šiandien tokis?
Nejau todėl, kad ne laiku grįžtu?
Saulėleidis, gelsvai nunokęs,
kažką liūdno braižo tarpe debesų,
kad nieko nėra, visi kažkur išnyko,
ir nieko nebešauk. Nelauk. Nereik,
kad kartą dar kampus kasnyko
sumegztų apgraibom, ne kaip.

Mielieji mano! Mielieji, brangūs!
Atleiskite, kad aš dar vis taip pat
myliu – kartuvių žabangas
akim šnairuojančia, kreiva.

Tamsus dangus, juoda naktis patiltėj
ne kartą laimė rodės man,
kaip kad dabar stovėt po kilpa
ir melstis mylimiem draugam:
ir budeliui, kur muilina man virvę,
ir mėlynakei tolimų aušrų,
ir vėjui, kur tarp kilpos švilpia
graudingą dainą mano šermenų.

Oi vėjau, vėjau! Per anksti dar, vėjau,

tu graudžią dainą man švilpi.
Aš viską padariau, ko niekad nežadėjau,
tik tai nepabaigiau, kaip pabaigė visi.

DAINA BERNYSTEI

Vai tu, bernyste mano, į platų pasaulį išklydus.
Pro suplėkusios palėpės pelėsius iškirsiu tau angą,
kad tu nors vėjams galėtum bernišką gėlą išklykti,
jeigu tau vietos kitur nesiranda.
Tegu tad nešios tave vėjai po barą nokstančios duonos,
tegu tu drumsies su vėjais arimuos.
Žinos bent svyruojantis gluosnis prie kluono,
kad balsas maištingojo berno dar neužkimo.
Gal kam sužadinsi drąsą ir ilgesį,
ašarą sūrią nuo veido nušluostysi,
o aš nebent nerimą savo nutildysiu
ir tavo aidu pasiguosiu.

KRYŽIŲ LIETUVA

Trečioji knyga 1926–1929

ARTOJŲ ŽEMĖS POETAMS

Lietuva –
žydinčio vargo vartuose kraštas,
įklimpęs į dideles klumpes,
todėl čia poeto
paprasto balso per maža,
reikia, kad žodis
veržtųs pro perkūnijos dumples.
Poetai!
Kiekvienas man jūsų
kaip tikras bernautinis brolis, –
velniam tad kalbat balsu uždusiusiu,
kada reikalingas
skambus
ir smarkus
berniškas žodis.
Šiandien ne metas,

poetai broliai,
su smulkiais žodžiais
išeiti prieš publiką.
Šiandien – nori nenori –
reik iš peties agituoti
už laisvą darbo respubliką.
Todėl mums reikia taip uždainuoti,
kad kaimas prie kaimo,
valsčius prie valsčiaus
patrauktų
su šakėmis ir kirviais ginkluoti
naikinti kraštą smaugiančius žalčius.
Antraip ne poetai mes būtume
žemės artojų,
jei šiandien tylėtum, sučiaupę burnas.
Tai sekime maištui audros vasarojų,
tegriaudžia mūsų dainos perkūnais!

VĖJAS IŠ BALTIJOS

Ketvirtoji knyga 1927–1930

PAKLYDUSI ŽUVĖDRA

Blaškaus kaip žuvėdra paklydusi
klykiu –
žemės laisvos neišvyst!
Audrą šaukiuosi –
perkūnija švystelsiu –
ir krisiu kaip žaibas
į baltas vilnis.
Tada gal iš naujo atgimsiu
arba į gelmę nugrimsiu,
bet liks paskutinė viltis,
kuri per vilnis nusiris
ir krantą pasieks su aušra.

Tegriaudžia audra!

PRO PŪGĄ SU MYLIMA

Vėjas švilpia, sniegas spengia,

pro pusnynus bėris žvengia.

Tegu žvengia, tegu lekia,
prisiglausk arčiau, juodake!

Maišosi dangus ir žemė,
vestuves pusnynai kelia.

Neraudok, kad mūs vestuvės
pūgos sukuriuos pražuvę.

Vėjas šėlsta. Miela, juokis!
Vėtroj mudu susituoksim.

ANT LYGAUS VIEŠKELIO

Švilpia tik švilpia vieškeliu pavažos,
rogiakelis nors užsimušk.
Pusnys užpustė mylimos pažadus,
vėjas išbarstė žodžius jos tuščius.

Buvo, kaip sapnas pražuvo, prapuolė
lūkesčių mano skaisti mylima.
Lekia padange debesys šuoliais.
Melsvoji padangė, ir ta sudrumsta,
kaip mano svajonė ir tavo aistra.

BALTIJOS VĖJŲ DAINA

Dainavo Baltija su vėjais,
su vėtrom Baltija dainuos.
Rūstusis vargas dainas sėja,
pjūtis ateis audros aiduos.

Skambėk Pabaltijy, laisva
kaip Baltijos bangų daina!

Daina mums vargą vargt padėjo,
daina iš vargo išvaduos.
Nuo Baltijos jau kyla vėjas

ir drumsčias jūros pakraščiuos.

Kazys Boruta, *Neramūs arimai*, Vilnius: Vaga, 1970, p. 20, 21, 31–52, 77–78, 81–82.